

Městský úřad Nové Město na Moravě

odbor stavební a životního prostředí

Vratislavovo náměstí 103,
592 31 Nové Město na Moravě

Č.j.: MUNMNM/33800/2015

Nové Město na Moravě, dne 09.09. 2015

Tel.: 566 598 407

e-mail: tomas.pistek@meu.nmmn.cz

Výzva vlastníkům lesa k zajištění ochrany lesa proti kůrovcům

Městský úřad Nové Město na Moravě, odbor stavební a životního prostředí, orgán státní správy lesů, s ohledem na vývoj počasí (zejména nedostatek srážek a vysoké teploty v měsíci červenci a srpnu) díky nimž došlo k velkému rozvoji podkorního hmyzu (kůrovců) v lesních porostech,

VYZÝVÁ VŠECHNY VLASTNÍKY LESŮ K PROVÁDĚNÍ OPAKOVANÝCH KONTROL SVÉHO LESNÍHO MAJETKU ZA ÚČELEM ZJIŠTĚNÍ VÝSKYTU A ROZSAHU KŮROVCEM NAPADENÝCH STROMŮ.

Upozorňujeme vlastníky lesů na povinnost podle § 32 odst. 2 lesního zákona vytěžit a asanovat napadené stromy tak, aby se zabránilo dalšímu šíření škůdce. Zjištěné kůrovcové souše vlastníci lesů zpracují bezodkladně. Způsob zpracování kůrovcem napadených stromů je nutno konzultovat s odborným lesním hospodářem, s tímto intenzivně spolupracovat a dbát jeho pokynů.

Práva a povinnosti vlastníka lesa má nájemce, případně podnájemce lesa, pokud smlouva mezi nimi nestanoví jinak.

Porušení této povinnosti lze postihnout jako správní delikt podle § 55 odst. 2 lesního zákona a uložit sankci do výše 100.000,- Kč.

Kontakty na odborné lesní hospodáře pro vlastníky do 50 ha lesa, resp. na přímé kontaktní osoby, pověřené pro jednotlivá katastrální území:

- Daňkovice, Krásné nad Svatkou, Podlesí u Sněžného, Spělkov – **Ing. Jiří Driml (tel.: 602 519 378)**
- Ubušín – **Ing. Milan Jakoš (tel.: 603 424 341)**
- Dlouhé na Moravě, Hlinné, Jiříkovice u Nového Města na Moravě, Křídla, Maršovice u Nového Města na Moravě, Nová Ves u Nového Města na Moravě, Nové Město na Moravě, Olešná na Moravě, Petrovice u Nového Města na Moravě, Pohledec, Radešínská Svatka, Radňovice, Rokytno na Moravě, Řečice nad Bobrůvkou, Slavkovice, Vlachovice u Rokytna, Zubří – **Ing. Jiří Laštovička (tel.: 732 874 510)**
- Blatiny, Bobrůvka, České Křižánky, České Milovy, Dolní Bobrová, Fryšava pod Žakovou horou, Horní Bobrová, Javorek, Jimramovské Pavlovice, Kadov u Sněžného, Koníkov, Krátká, Kuklík, Lišná, Míchov, Moravské Křižánky, Nový Jimramov, Odranec, Podolí nad Bobrůvkou, Račice u Dlouhého, Radešín nad Bobrůvkou, Roženecké Paseky, Samotín, Sněžné na Moravě, Studnice u Rokytna, Vříšť, Věcov – **Miloš Ostrýž (tel.: 602 610 239)**
- Borovnice u Jimramova, Jimramov, Sedliště u Jimramova, Trhonice – **Ing. Pavel Štorek (tel.: 775 215 490)**
- Mírošov u Bobrové – **Milan Konečný (tel.: 724 524 201)**
- Tři Studně – **Ing. Vít Šimurda (tel.: 724 524 200)**

Další informace naleznete v příloženém letáku „Kůrovec ohrožuje vaše lesy!“

Ing. Tomáš Pištěk
referent odboru

MĚSTSKÝ ÚŘAD
NOVÉ MĚSTO na Moravě

29

OBEC LIŠNÁ
592 03 Sněžné

VKVEŠENO: 10.9.2015
SNJATO: 31.12.2015

centrace převyší 1 závrt/dm², snižuje se účinnost a proto se musí káčet další. Důležitá je ale kontrola vývoje kůrovců - lapák je nezahradí, ale pouze odchyťává. Proto pokud larvální chodby dosáhnou délky nad 3 cm, je potřeba zajistit asanaci - lapáky odvězt z lesa nebo odkornit. Na asanaci je potřeba myslet předem a pokud je riziko, že se nepodaří včas, je lepší zvolit druhou metodu - lapac.

Obr. 5: Lapac

Lapac je odchyťové zařízení (viz obr. 5), které lze zakoupit u firem obchodujících s lesnickým materiálem. Do něho se musí zavést odpadník, z kterého se uvolňuje látka - feromon, který kůrovce do lapace láká. Jejich účinnost je dnes přibližně osmítdenní, proto na jednu sezónu jsou potřeba cca tři odpadníky na jeden lapac. Lapac se instaluje na volnou plochu 10 až 20 m od smrkového porostu tak, aby nebyl zakryt buřem. Kontrola se provádí v 7 - 14 denních intervalech. Při ní se stanoví počet odchycených kůrovců, které je třeba zahubit, a vyčíslí se sběrná nadoba.

Kdy kůrovci napadají nové stromy?

Začátek rojení (letové aktivity) bývá obvykle okolo 20. dubna, záleží však na teplotě. Letová aktivita kůrovců v letním období probíhá při teplotách nad 16 °C.

Na jaře je potřeba nejprve několik teplejších dní k ohřátí hrabanky, kde kůrovce obvykle zimuje, proto nezačíná létat hned po oteplení. To neplatí, pokud v lese zůstanou stát kůrovcové stromy - koruny se ohřejí rychleji. K urychlení počátku rojení také přispívá v posledních letech obvyklý rychlý přechod „ze zimy do léta“. Pak kůrovce létá celé léto, vždy po dokončení nové generace se jeho množství zvyšuje. K ukončení letu dochází až po ochlazení na podzim, zpravidla v první polovině října, ale opět záleží na počasí. Pak již nedochází k napadání nových stromů, ale při teplotách nad bodem mrazu pokračuje vývoj kůrovců v lýku napadených stromů. Proto se přes celé zimní období mohou objevovat kůrovcové stromy, které prozradí odlupující se kůra nebo za slunných dnů rezavějící jehličí. Ty je potřeba do začátku nového rojení vyhledat a zajistit jejich zpracování a odvoz z lesa.

Je tedy třeba bát se kůrovců?

Systém ochrany proti kůrovci je založen především na prevenci. Je potřeba z lesa včas odstraňovat veškeré dříví, ve kterém by se kůrovce mohli vyvíjet, zejména výtvarý a zlomy. Pokud po objevení kůrovcových stromů zajistíte jejich asanaci a provedete popsaná opatření, s velkou pravděpodobností dosáhnete úspěchu.

Doufáme, že vám tento leták přinese informace potřebné pro orientaci a přispěl tak ke zdárnému růstu vašeho lesa. Vzhledem k šifí problematice vám přes-to doporučíme konzultovat vaše kroky s vaším odborným lesním hospodářem.

Lesy České republiky, s. p.
Váš partner při hospodaření v lesích

Vážení vlastníku lesa!

Výrazně teplejší počasí posledních let urychlo vývoj kůrovců a umožnilo jim silně zvýšit jejich početní stavy. Proto je možné na řadě míst naší republiky vidět jednotlivé smrky či „kola“ smrků s opadávajícím jehličím a odlupující se kůrou. V opadané kůře se nachází řada malých, cca 2 mm velkých otvorů a v lýku pod kůrou řada chodbiček.

Toto všechno jsou bohužel neklamné známky napadení kůrovci - převážně druhu lýkožrout smrkový (lat. *Ips typographus* - odtud mezi lesníky někdy používány název „typograf“, případně i dalších druhů, zejména velikosti menšího lýkožrouta lesklého (*Pityogenes chalcographus* - „chalkograf“).

V případě, že se stromy napadené kůrovci nacházejí i ve vašem lese, je třeba provést opatření k zamezení jejich dalšího šíření. Je to nejen proto, že přemnožený kůrovce může dále hubit smrky ve vašem lese, ale i v lese vašich sousedů. I z tohoto důvodu na ochranu lesa pamatuje lesní zákon č. 289/1995 Sb., v platném znění, v ustanoveních § 32 a 33.

KŮROVEC
ohrožuje vaše lesy!

§ 32 - 1) Vlastník lesa je povinen provádět

taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činiteľů na les, zejména:

- a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činiteľů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,
- b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.
- 2) Při ... přemnožení škůdců ... je vlastníku lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmlnění jejich následků.

§ 33 - 1) Vlastník lesa je povinen přednostně provádět nahodilou těžbu tak, aby nedocházelo k vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů.

Detailnější jsou uvedené ustanovení upravena vyhláškou MZe č. 101/1996 Sb., v platném znění, kde jsou lýkožrout smrkový a lýkožrout lesklý uvedeni jako kalamní škůdci.

LČR

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové 8

www.lesy.cz

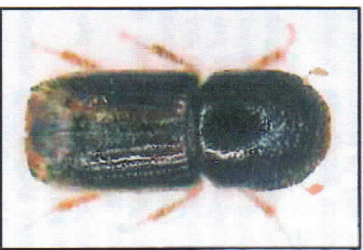

Proč Vám předáváme tuto informaci?

Vlastník lesa by i v tomto případě měl postupovat po dohodě se svým odborným lesním hospodářem, který zajistí dohled nad správným postupem v ochraně lesa. Současně máme za to, že vlastník lesa musí vědět, proč jsou odborným lesním hospodářem stanovovány někdy i zdánlivě přísné termíny. Právě tak jsme přesvědčeni, že také vlastník lesa se musí sám podílet na kontrole zdravotního stavu svých lesů, což vyplývá i z výše uvedeného zákona. K tomu, aby se v uvedené problematice mohli orientovat, by měl přispět rovněž tento leták.

Jak tedy nejlépe při zjištění kůrovcových stromů postupovat?

Nejprve je třeba ověřit, jestli se skutečně jedná o lýkožrouta smrkového nebo lýkožrouta lesklého.

Obr. 1: Lýkožrout smrkový

Lýkožrout smrkový je cca 4,5 mm dlouhý hnědý brouk s na zádi vykrojenými krovkami (viz obrázek č. 1). Obvykle napadá porosty ve stáří nad 60 let. Na kmen (přednostně těsně pod korunou) nejprve nalétá sameček. Ktělý v kůře hodlá tzv. snubní komůrku (na odlupnuté kůře zpravidla nebyvá vidět), do které láká samičky. Ty po oplodnění ze snubní komůrky hodlají kolmo vzhůru nebo dolů tzv. matečné chodby. Podle počtu samiček mají proto požerky 1 až 3 ramena, zpravidla 6 - 12 cm dlouhá. Po obou stranách matečné chodby pak samičky kladou vajčka a z nich vyklíká larvy hodlají přibližně kolmo na matečnou chodbu tzv. chodby larvální, které se rozšiřují podle toho, jak

larvy postupně rostou. Na konci larvální chodby se pak kuklí. Tímto postupem vzniká charakteristický požerak lýkožrouta smrkového (viz obr. č. 2).

Obr. 2: Požerak lýkožrouta smrkového pod kůrou v lýku

Po vyhlnutí pak noví brouci mohou pokračovat v tzv. úživném žíru a vytvářet zmrzlých chodeb zakončených tzv. vyletovým otvorem. Celý tento cyklus trvá podle počasí cca 6 - 10 týdnů a právě v tomto období je proto nutné napadené stromy nalézt a kůrovec asanovat. Pokud se to nepodaří, tak nová, početně silnější generace lýkožrouta smrkového napadne další zdravé stromy a tato skutečnost se může stát počátkem budoucí kalamity.

Lýkožrout lesklý je cca 2 mm dlouhý leskle hnědý brouk. Přednostně napadá mladší porosty do 40 let. U starších porostů často doprovází lýkožrouta smrkového a napadá zejména vrcholky se slabší kůrou a větve. Ze snubní komůrky, která opět nebyvá vidět, hodlá všemi směry zpravidla 5 i více samiček kratší (cca 3-4 cm) matečné chodby. Spolu s larválními chodbami tak opět vzniká charakteristický požerak (viz obr. č. 3).

Co dál s těmito škůdci?

Je potřeba vyhledat všechny napadené stromy. Napadení se projevuje již zmrzlou opadem Jehličí nebo odlupující se kůrou. Pokud je kmen napaden až do dolní

Obr. 3: Požerak lýkožrouta lesklého

části, jsou v kůře patrné vřetové otvory (průměr otvoru cca 2 mm). Na patě kmene nebo za šupinami kůry pak zůstávají rezavohnědé drtičky, které kůrovec vyhazují z hodaných chodbiček. Strom vzápětí po napadení kůroveci hyne, přesto koruna zůstává ještě určitou dobu zelená. Tyto stromy mohou být pozorovány a je proto potřeba v okolí nalezených stromů důkladně prohlédnout i stromy okolní. Napadené stromy doporučujeme pro lepší orientaci nejprve vyznačit (barvou, páskou nebo třeba sekýrkou) a pak teprve pokácet a provést asanaci.

Jak se stromy asanují?

Nejlevnější asanace je na dřevozpracujícím závodě, kde je kmen odkompen a pořezán. Takže nejlépe je dříví rychle odvézt na některou z provozoven. To lze ale provést jedině tehdy, máte-li skutečně zajištěn rychlý odvoz z lesa ke zpracování. Pokud vám však dříví zůstane v lese, hrozí, že kůrovec ze zpracovaného dříví opět vylétne a vynaložené úsilí a prostředky byly zbytečné. Při objednávání zpracování kůrovcových stromů je proto vždy vhodnější objednat i asanaci stromů ihned po pokácení a odvětvení. Pokud se pod kůrou nacházejí larvy, stačí ji odlupat. Larvy nejsou schopny další existence a rychle hynou. Tento postup lesníci používají s úspěchem bezmála 170 let. Kvalitu práce si můžete zkontrolovat, případně práci provést sami. Druhou možností je chemická asanace povolenými insekticidy. V tomto případě, vzhledem

k nutnosti dodržet technologický postup, doporučujeme využití spíše služeb specializované firmy, případně postup kontulovat se svým odborným lesním hospodářem.

Co s klastem napadeným menším z obou kůrovců?

Na obranná opatření proti lýkožroutu lesklému je nutno dbát zejména v mladších porostech a v nižších nadmořských výškách. Chemická asanace nebyvá v tomto případě dostatečně účinná, protože se málokdy podaří zajistit postřik větvi ze všech stran. Nejvýhodnější je proto spálení nebo štěpkování napadených zbytků. Při pálení musíme dodržovat protipožární opatření.

Pokud se dříví a klast zasanuje, nehrozí již další nebezpečí?

Je nutné stále počítat s tím, že nikdy není zahuben veškerý kůrovec. Vždy je část populace mimo asanované dříví - buď právě vyhledává nové stromy nebo zimuje. Proto se k jeho odchytu používají od jara do podzimu různá lapáková zařízení - lapáky a lapáče.

Lapák je pokácený zdravý strom, který se odvětví a větvemi přikryje (viz obr. 4).

Obr. 4: Pokácený zdravý strom přikryvý větvením slouží jako lapák

Káči se zpravidla na okraji porostu v místě asanovaných stromů, tzv. kůrovcových ohnišek, tak, aby nebyl zcela ve stínu. Lapák se musí kontrolovat - hlídá se počet závrtnů a rychlost vývoje kůrovců. Pokud počet závrtnů v místě jejich největší kon-